

สถิติโรคมะเร็ง ศูนย์มะเร็ง ลำปาง กรมการแพทย์ ปี พ.ศ.2540-2544

- กาญจนา คาวประเสริฐ
อรรรรณ ไพรรรรณ
กัลยารัตน์ วรรณวงศ์
งานทะเบียนมะเร็ง ศูนย์มะเร็ง ลำปาง
- สุรทัศน์ พงษ์นิกร
ผู้อำนวยการศูนย์มะเร็ง ลำปาง

บทนำ

ศูนย์มะเร็ง ลำปาง เป็นโรงพยาบาลเฉพาะทางโรคมะเร็งขนาด 110 เตียง รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ และได้จัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ป่วยโรคมะเร็งมาอย่างต่อเนื่อง จากการจัดทำสถิติโรคมะเร็งในโรงพยาบาลของศูนย์มะเร็งลำปางในครั้งนี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปริมาณของผู้ป่วยโรคมะเร็งและการให้บริการการรักษาโรคมะเร็งในด้านต่าง ๆ ในปี พ.ศ.2540-2544 เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการให้บริการ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการป้องกันควบคุมโรคมะเร็งต่อไป

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยโรคมะเร็งทุกคนที่มารับบริการที่ศูนย์มะเร็งลำปาง ตั้งแต่ปี พ.ศ 2540-2544 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในหน่วยบริการผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอก ข้อมูลประกอบด้วย เลขทะเบียนมะเร็ง, ชื่อ-สกุล, ที่อยู่ถาวร, วันเกิด, อายุ, เพศ, วันวินิจฉัย, ตำแหน่งของมะเร็ง, ผลพยาธิวิทยา, วันสุดท้ายที่ติดต่อหรือเสียชีวิต, สถานภาพของผู้ป่วย, วิธีการวินิจฉัย, การกระจายของโรค, ระยะของโรค, วิธีการรักษา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Canregt 3

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า มีจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็งทั้งหมดตั้งแต่ปี พ.ศ.2540-2544 จำนวน 4,413 คนคิดเป็นร้อยละ 6.07 ของผู้ป่วยทั้งหมด แบ่งเป็นเพศชาย 1,631 คน หญิง 2,782 คน (ตารางที่ 1)

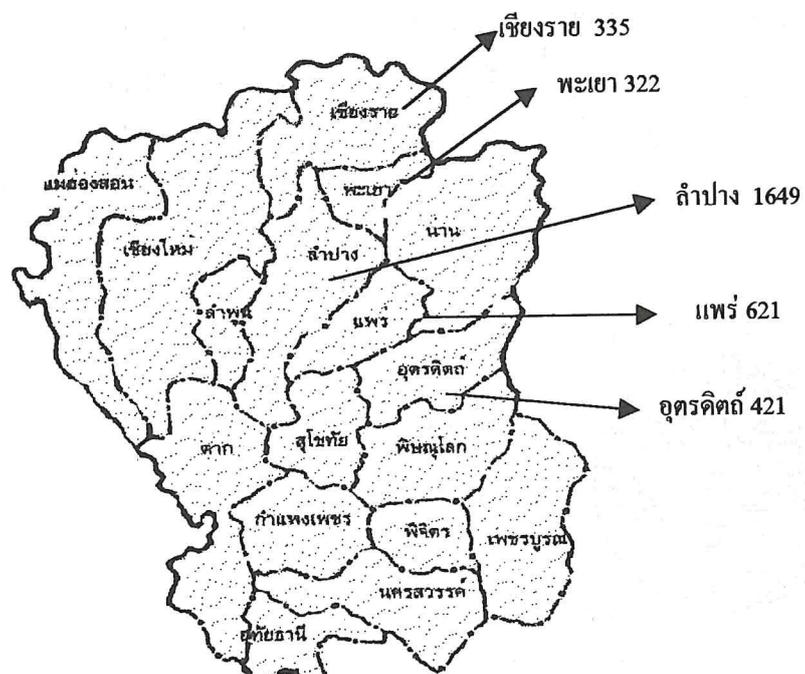
แยกตามภูมิภาคใน 5 อันดับแรก คือ

- ลำปาง (37.37%),
- แพร่ (14.07%),
- อุดรดิตต์ (9.54%),
- เชียงราย (7.59%),
- พะเยา (7.30%) (รูปที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็งจำแนกตามเพศ ปี พ.ศ. 2540-2544

ปี พ.ศ.	เพศชาย		เพศหญิง		รวม	
	จำนวน(ราย)	เปอร์เซ็นต์	จำนวน(ราย)	เปอร์เซ็นต์	จำนวน(ราย)	เปอร์เซ็นต์
2540	126	7.73	265	9.53	391	8.86
2541	234	14.35	407	14.63	641	14.53
2542	464	28.45	706	25.38	1170	26.51
2543	399	24.46	706	25.38	1105	25.04
2544	408	25.02	698	25.09	1106	25.06
รวม	1631	100.00	2782	100.00	4413	100.00

รูปที่ 1 แผนที่แสดงจำนวนผู้ป่วยแยกตามภูมิภาค 5 อันดับแรก

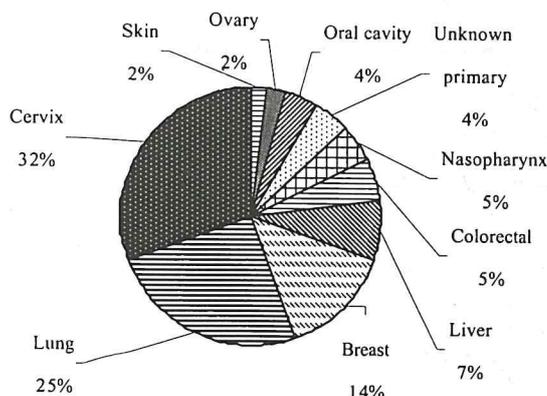

โรคมะเร็ง 5 อันดับแรกได้แก่

- มะเร็งปากมดลูก (25.49%),
- มะเร็งปอด (20.69%),
- มะเร็งเต้านม (11.83%),
- มะเร็งตับ (6.19%),
- มะเร็งลำไส้ (4.33%) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็ง 10 อันดับแรก รวมเพศชาย-หญิง ปี พ.ศ.2540-2544

ลำดับที่	ตำแหน่ง	จำนวน (ราย)	เปอร์เซ็นต์
1	Cervix	1125	30.68
2	Lung	913	24.90
3	Breast	522	14.24
4	Liver	273	7.44
5	Colorectal	191	5.21
6	Nasopharynx	174	4.75
7	Unk. primary	159	4.34
8	Oral cavity	156	4.25
9	Ovary	79	2.15
10	Skin	75	2.05
	รวม	3667	100.00

วิธีการวินิจฉัยโรคมะเร็ง ได้แก่

- การตรวจชิ้นเนื้ออกปฐมภูมิ(70.99%)
- การตรวจชิ้นเนื้อที่กระจาย(9%)
- การตรวจเซลล์หรือการตรวจเลือด(6.2%)
- จาก Specific Biochem/Immuno tests (0.07%)
- การตรวจร่างกายหรือ X-ray (14%) (กราฟที่ 1)

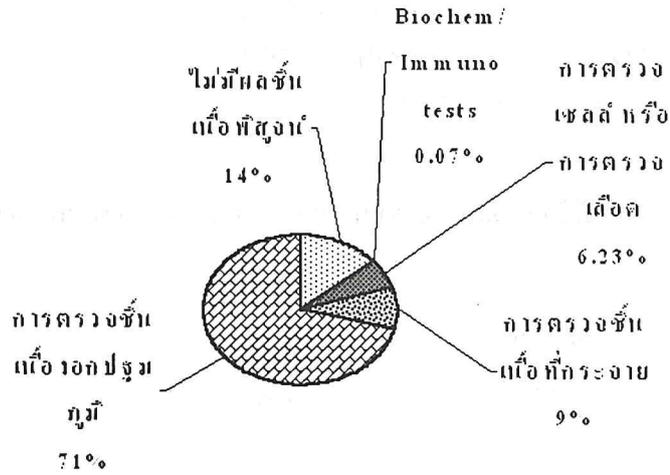
ระยะของโรค ได้แก่

- Localized(21.4%)
- Local extension (25.4%)
- Regional lymph node (26.0%)
- Distant metastasis (27.2%) (กราฟที่ 2)

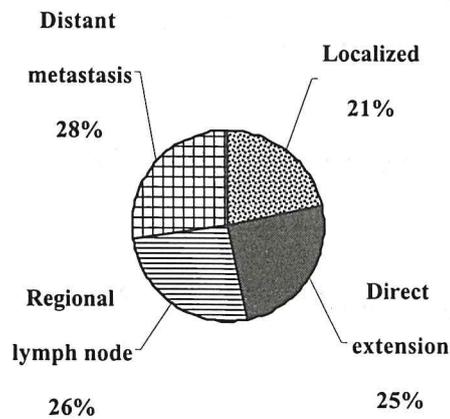
ตำแหน่งอวัยวะที่แพร่กระจาย ได้แก่

- ต่อม้ำเหลือง (34.44%)
- กระดูก(13.78%)
- ตับ (6.67%)
- ปอด (9.44%)
- สมอง (9.89%)
- อื่น ๆ (25.77%) (กราฟที่3)

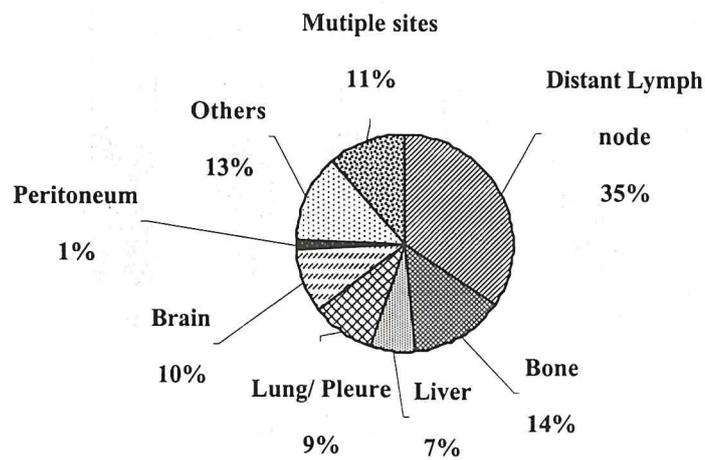
กราฟที่ 1 แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็ง จำแนกตามวิธีวินิจฉัย พ.ศ.2540-2544

กราฟที่ 2 กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วย จำแนกตามระยะของโรค พ.ศ.2540-2544

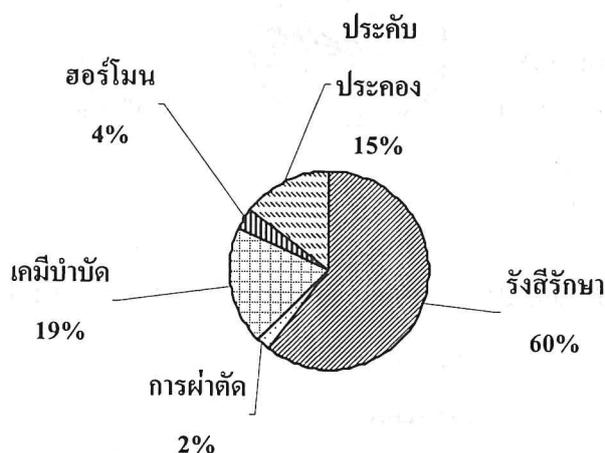
กราฟที่ 3 กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็ง จำแนกตามอวัยวะที่แพร่กระจาย พ.ศ.2540-2544

การรักษาหลักที่ผู้ป่วยมะเร็งได้รับบริการจากศูนย์มะเร็ง ลำปาง ได้แก่

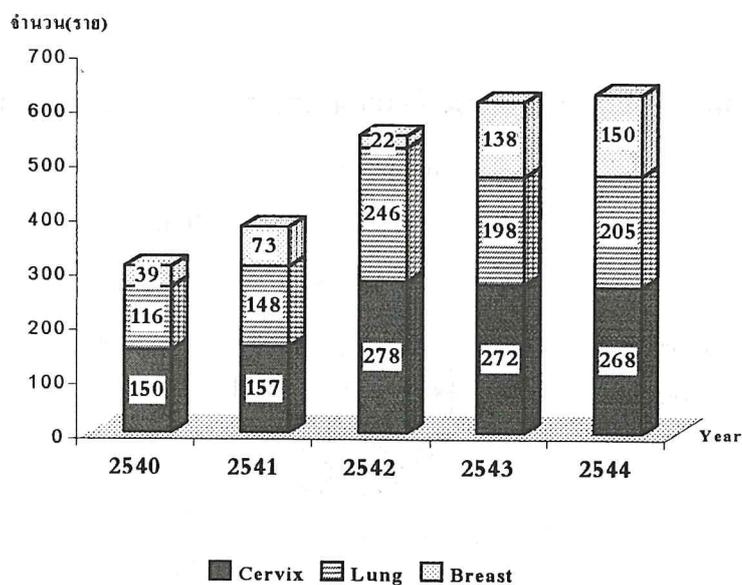
- รังสีรักษา (60.7%)
- เคมีบำบัด (18.9%)
- ประคับประคอง (14.7%) (กราฟที่ 4)
- การผ่าตัด (2.2%)
- ฮอริโมน (3.5%)

กราฟที่ 4 กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็ง จำแนกตามวิธีการรักษา พ.ศ.2540-2544

หมายเหตุ : ไม่มีข้อมูลการรักษาหลักในปี พ.ศ.2540-2541

กราฟที่ 5 กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็ง จำแนกตามวิธีการรักษา พ.ศ.2540-2544

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่ได้พบว่าผู้ป่วยมะเร็งที่มารับการรักษาจากศูนย์มะเร็ง ลำปาง มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆในแต่ละปีและชนิดของมะเร็งที่พบทั้งหมดใน 3 อันดับแรก ยังคงเป็น มะเร็งปากมดลูก, มะเร็งปอด, มะเร็งเต้านม (กราฟที่ 5) และจะเห็นว่าผู้ป่วยมะเร็งที่มารับบริการที่ศูนย์มะเร็ง ลำปางส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยที่อยู่ในระยะการกระจายของมะเร็ง ซึ่งในการวางแผนพัฒนาการให้บริการในปีต่อ ๆ ไปควรมีการเพิ่มศักยภาพในการพัฒนา, วิจัย และศักยภาพในการควบคุมป้องกันให้มากขึ้นเป็นไปในด้านเชิงรุกมากขึ้น โดยยึดมะเร็งปากมดลูก, มะเร็งปอด และมะเร็งเต้านมเป็นหลัก นอกจากนี้ควรพัฒนาประสิทธิภาพการรักษาในด้านศัลยกรรมและเคมีบำบัดให้เพิ่มขึ้น และพัฒนางานรังสีรักษาให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้มารับบริการ ■

หนังสืออ้างอิง

1. O.M. Jensen, D.M. Parkin, R. Maclennan, C.S. Muir and R.G. Skeet (1991). Cancer Registration Principles and Methods, Lyon: IARC, WHO.
2. งานสถิติโรคมะเร็ง ศูนย์ป้องกันควบคุมโรค มะเร็ง จังหวัด ลำปาง (เมษายน 2545). สถิติโรคมะเร็งปี พ.ศ. 2543 ศูนย์ป้องกันควบคุมโรคมะเร็ง จังหวัด ลำปาง เล่มที่ 1.
3. งานสถิติโรคมะเร็ง ศูนย์ป้องกันควบคุมโรค มะเร็ง จังหวัด ลำปาง (มิถุนายน 2545). สถิติโรคมะเร็งปี พ.ศ. 2544 ศูนย์ป้องกันควบคุมโรคมะเร็ง จังหวัด ลำปาง เล่มที่ 2.